

Domov důchodců Ústí nad Orlicí
Cihlářská 761, 562 01 Ústí nad Orlicí

MĚSÍČNÍK

DOMOVA DŮCHODCŮ
ÚSTÍ NAD ORLICÍ

2. ČÍSLO/ ÚNOR 2026

**PO PŘEČTENÍ, PROSÍM, PŘEDEJTE DALŠÍMU
OBYVATELI!**

MILÉ ČTENÁŘKY, MILÍ ČTENÁŘI,

Únor je měsíc zimy, klidu, čekání na jaro a prodlužujících se dní. Paní Zima o sobě ještě nedává moc znát. Některým z nás to určitě ani moc nevadí. I když se už objevily v lednu pořádné mrazy, na pořádnou sněhovou nadílku stále čekáme. Školáci mají v únoru jarní prázdniny, tak se snad dočkají a sněhu si užijí, ať už na horách nebo tady u nás v kraji. A ti, kteří zimním sportům neholdují, si určitě najdou jinou zábavu a načerpají síly pro další školní povinnosti.

A co nás čeká v tomto čísle Měsíčníku? Pravidelné pranostiky, zajímavosti o ledním medvědovi, proč je důležité vyprávění pohádek, pohádka o ledním medvědovi a masopustní zvyky a tradice.

Dopřejte si zimního odpočinku s naším Měsíčníkem v ruce.

Klidné zimní dny Vám přejí

Dana Matoušková a Eva Plívová

Vaše sociální pracovnice

SPOLU A CHUTNĚ

20. ledna jsme se již podruhé sešli v rámci nové akce **Společně a chutně!** Všichni zúčastnění mají možnost u jednoho společného stolu ochutnat různé pokrmy. V lednu jsme začali předkrmem v podobě nadýchané bulky z červené čočky s krabí či mrkvovou pomazánkou, dále jsme si pochutnali na tradičních zelácích na slano, k chuti přišel i křapáč se zelím a slaninou. Tak neváhejte a 24. 2. přijďte ochutnat **chia dezert.** ☺

CO NÁS ČEKÁ V LEDNU

V úterý 3. 2. a 17. 2. dopoledne –

SETKÁNÍ S TERAPEUTKOU – individuální

setkání na pokojích s terapeutkou paní Lucií Stehlikovou. Zájemci se mohou hlásit u aktivizačních nebo sociálních pracovníků.

Ve středu 4. 2. a 18. 2. od 13.30 hod. –

BIBLICKÁ HODINKA – bohoslužba se koná ve společenské místnosti ve 2. patře budovy B.

Ve čtvrtek 12. 2. od 13.30 hod. –

MASOPUSTNÍ KAVÁRNIČKA – Nenechte si ujít Masopustní kavárničku plnou zabíjačkových dobrot, piva a dobré nálady. Sejdeme se v jídelně v 1. patře budovy B.

V úterý 17. 2. od 13.30 hod. –

MUZIKOTERAPIE B – přijďte si zazpívat a zahrát na hudební nástroje s Věrkou. V tělocvičně ve 4. patře budovy B. Určeno pro obyvatele budovy B.

V úterý 24. 2. od 13.30 hod. –

MUZIKOTERAPIE A – přijďte si zazpívat a zahrát na hudební nástroje s Věrkou. V tělocvičně ve 4. patře budovy B. Určeno pro obyvatele budovy A.

V úterý 20. 1. od 13.00 hod. –

SPOLEČNĚ A CHUTNĚ – přijďte ochutnat **chia dezert** a hlasovat **pro** nebo **proti** zařazení do pravidelného jídelníčku. U jednoho stolu se sejdem v jídelně v 1. patře budovy B.

ÚNOR

Podle gregoriánského kalendáře je to druhý měsíc v roce. Má 28 dní, v přestupném roce má 29 dní. Třikrát v historii měl únor i 30 dní. Český název měsíce vysvětlují jazykovědci tím, že se v tuto dobu při tání ledu ponořují ledové kry na řekách (únor = nořiti se). V římském kalendáři byl únor posledním měsícem v roce. Právě proto tento měsíc má proměnlivý počet dnů a právě k němu se přidával v přestupném roce jeden den. Při přechodu

z juliánského na gregoriánský kalendář se tento zavedený postup neměnil. Varianty původně římského (respektive latinského) názvu *Februarius* obsahuje většina evropských jazyků.

V tomto měsíci vládne podle zvěrokruhu znamení Vodnář a to od 20. ledna do 19. února. Je to jedenácté astrologické znamení zvěrokruhu a je považováno za pozitivní (extrovertní) znamení. Lidé narození ve znamení Vodnáře ovlivňují dvě charakterově odlišné planety Saturn a Uran. **Saturn jim dává klid**, soustředění a vytrvalost, zatímco **Uran jim působí neklid, originalitu** a vznětlivost. Tyto vlastnosti se u nich málokdy vyskytují odděleně, ale jsou v jejich povaze obsaženy ve vyvážené směsi. Lidé narození v tomto znamení mají velmi pevnou vůli, často si ukládají náročné úkoly a připadá jim pod úroveň poradit se o postupech. **Nitro Vodnářů je jemné** a křehké, a pokud mohou, snaží se vyhnout konfliktům. Ve své podstatě to **jsou lidumilové**, kteří se zajímají o sociální problematiku a snaží se hledat a najít řešení různých nespravedlností.

Známé osobnosti narozené ve znamení Vodnáře

Jan Werich, Bára Basiková, Jiří Lábus, Božena Němcová, Milan Lasica, Thomas Alva Edison, Wolfgang Amadeus Mozart, Paul Newman.

PRANOSTIKY NA ÚNOR

- Leží-li kočka v únoru na slunci, jistě v březnu poleze za kamna.
- V únoru sníh a led - v létě nanesou včely med.
- V únoru když skřivan zpívá, velká zima potom bývá.
- Svítí-li slunce na Hromnice, bude zimy o šest neděl více.
- Jestli na Hromnice mrzne a sněží, úrodný rok na to běží.
- Na Hromnice o hodinu více.
- Je-li o Hromnicích studeno, přijde brzy jaro.
- Svatý Matěj ledy láme, nemá-li jich, nadělá je.
- Svatý Matěj zimu tratí, když netratí, obohatí.

- Na Hromnice husa po vodě - na velikonoce po ledě.
- Jestli únor honí mraky, staví březen sněhuláky.
- Svatá Apolena v mlhu je často zahalena.

MEZINÁRODNÍ DEN LEDNÍCH MEDVĚDŮ

Medvěd lední, též označován jako polární medvěd, získal pro svou slávu 27. únor, známý jako Mezinárodní den ledních medvědů. Ten nám má připomenout, že i tato šelma se dostala na seznam ohrožených druhů. Především kvůli globálnímu oteplování, které zapříčiňuje tání ledovců, přirozeného domova polárních medvědů.

Odhaduje se, že v současnosti žije na světě pouhých zhruba 25.000 ledních medvědů.

Lední medvědi jsou největšími žijícími predátory na zemi a vyskytují se především v Grónsku, na

severním pobřeží Severní Ameriky a Asie. Na všech územích jsou chráněni a jejich lov podléhá kontrole. Mezinárodní svaz ochrany přírody (IUCN) je od roku 2006, v roce 2008 a po poslední uvedené studii z roku 2015 vede jako zranitelný druh, a to především na základě nejisté budoucnosti s ohledem na možné či už působící hrozby způsobené člověkem nebo vzniklé v důsledku ekologických změn.

Dalším důvodem ohrožení ledních medvědů je komerční lov. Lední medvědi jsou loveni pro svou kůži, maso a orgány, které se používají v tradiční medicíně. Navíc některé populace ledních medvědů jsou také ohroženy těžbou ropy a zemního plynu v arktických oblastech, kde žijí.

Je důležité, abychom se všichni zamysleli nad svým dopadem na životní prostředí a začali konat kroky k ochraně ledních medvědů (i dalších ohrožených druhů). Podporujme záchranné programy, které podporují udržitelnost, zmírnění klimatické změny a především ochranu arktických ekosystémů, na kterých jsou lední medvědi zcela závislí...

Co jste možná nevěděli o huňatém králi Arktidy

Medvěd lední je bezkonkurenčně největší a nejsilnější suchozemský tvor, který dokáže přežít v mrazivém prostředí Arktidy. Kvůli ústupu antarktických ledů má však před sebou tento výhradní masožravec nejistou budoucnost.

Nejdokonalejší kožich

Medvěd lední (*Ursus maritimus*) nepřechkává období chladu v zimním spánku. Naopak, právě v zimě je nejaktivnější. Silná vrstva podkožního tuku, hustá podsada a dlouhé pesíky jej chrání před zimou. Izolují zvířecí tělo tak, že neztrácí prakticky žádné teplo a v infračerveném spektru není na pozadí ledu a sněhu vůbec vidět.

Narozen ve sněžnicích

Obrovské tlapy široké až 30 centimetrů rozloží hmotnost medvěda při každém našlápnutí. Ani pod tunovým, dva a půl metru dlouhým samcem se díky tomu neboří sníh a nepraská tenký led. Spodní část medvědí tlapy je vybavena spoustou malých měkkých výrůstků, které spolehlivě zabraňují uklouznutí chodidla i na perfektně hladkém ledovém zrcadle. Na krátkou vzdálenost dokáže

lední medvěd vyvinout rychlost i čtyřiceti kilometrů v hodině.

Plavec na dlouhé vzdálenosti

Před vodou nemá žádný respekt. Vrstva podkožního tuku jej nadnáší jako plovací vesta a pomocí širokých tlap vyvine úctyhodnou rychlost deseti kilometrů za hodinu. Stává se, že lední medvědi jsou zastiženi i 300 kilometrů od nejbližší pevniny nebo větší ledové plochy.

Hřejivý kožich

Kožich medvěda ledního proti chladu dokonale izoluje a má také malé ušní boltce, jimiž ztrácí méně tepla. Díky vyklenutým očnicím se snadněji orientuje při pobytu ve vodě.

Příliš tvrdá konkurence

V porovnání s medvědy hnědými mají lední medvědi křehčí lebku a méně masivní zuby. Když v teplejším klimatu taje mořský led, jsou mnohem dříve vyhnáni na pevninu, kde jsou konfrontováni se svými vitálnějšími příbuznými včetně severoamerických medvědů grizzly. Proti nim nemají šanci se prosadit. Změny klimatu tak

předznamenávají neradostnou budoucnost těchto polárních králů.

Bezmocná kořist

Tuleň vousatý asi největší z potenciálních kořistí ledního medvěda, dorůstá délky 2,5 metru a hmotnosti kolem 300 kilo. Medvědí samci váží obvykle kolem 600 kg a samice asi polovinu, což znamená, že kořist je velikostí těla srovnatelná nebo dokonce několikanásobně menší než její lovec. To arktickým vládcům velmi usnadňuje pozici.

- Legendární bílá barva srsti ledního medvěda ve skutečnosti není bílá, ale průsvitná. Jako bílou ji vnímáme kvůli světlu, které odráží.
- Více než polovinu života stráví lední medvěd lovem. Ulovit něco k jídlu se mu podaří ale jen ve 2 % případů. Najednou zvládne spořádat až **45 kg potravy**.
- Díky ostrému čichu lední medvědi cítí potravu i na vzdálenost větší než kilometr.
- Za jedno roční o 1.000 kilometrů. Jedna, satelitem sledovaná samice nachodila přes 4 500 km.

- Lední medvědi umí skvěle komunikovat. Když si chtějí hrát, vrtí hlavou ze strany na stranu. Když se zlobí, syčí, frkají nebo řvou. A pokud se dotknou nosem jiného medvěda, chtějí se s ním podělit o potravu.
- Samice ledních medvědů mívají mláďata obvykle každé tři roky. Rodí nejčastěji **dvojčata**, a to v zimě. Až do jara zůstávají v brlohu. Matka nejí ani nepije, při kojení se spoléhá jen na své tukové zásoby.
- Lední medvědi **potřebují led k přežití**. Bez něj jen těžko mohou lovit, migrovat, rozmnožovat se a norovat. Mořský led však taje rekordním tempem a lední medvědi jsou v ohrožení. Jestli nezvrátíme globální oteplování, populace ledních medvědů se může do roku 2050 snížit až o třetinu.

SVĚTOVÝ DEN VYPRÁVĚNÍ POHÁDEK

Slaví se každoročně **26. února**. Tento den je věnován oslavě fantazie, lidové slovesnosti a kouzelných příběhů, které nás učí o dobru a zlu. Je ideální příležitostí pro čtení dětem, poslech audio pohádek či sdílení klasických příběhů.

Pohádky jsou důležité pro rozvoj představivosti a morálních hodnot (dobro vždy zvítězí).

Školy a knihovny často pořádají tematické dny, kvízy nebo předčítání.

Tento den podporuje tradici předávání příběhů z generace na generaci.

Společné chvíle nad knížkou jsou pro budoucí život dětí mnohem důležitější, než si možná spousta rodičů myslí. Čtení pohádkových příběhů plných kouzel a dobrodružství děti milují, stejně, jako si užívají vzájemnou blízkost. Vzpomenete si ještě, jak vám kdysi bylo krásně, když vám maminka či tatínek večer pravidelně četli?

Pohádky nepomáhají jen k rozvoji řeči a slovní zásoby, ale také představivosti a emoční inteligence. Čtením pohádek přirozeně u dítěte rozvíjíte nejen vizuální a asociativní myšlení, ale také empatii a sociální dovednosti. Díky napojení na postavy v krásných příbězích si malý posluchač rozšiřuje sociální perspektivu, učí se vidět a vnímat svět očima jiného člověka (nebo třeba zvířátek) a učí se důležitým lidským hodnotám – spřízněnosti, soucitu, respektu k jinakosti nebo ochotě pomoci. Pohádky mají zvláštní moc, protože kombinují fantazii, symboliku i jednoduchý děj. Děti se prostřednictvím příběhů učí chápat různé situace i emoce, zpracovávat vlastní zážitky a představovat si jiné úhly pohledu.

Důležitá je ale i fyzická kniha – dítě ji může vidět, vracet se očima na známá místa, může se jí dotýkat, cítit její vůni, slyšet šustění stránek. U dětí do dvou let, které se učí výhradně senzomotoricky, je proto zdrojem komplexních podnětů, ale umocňuje čtenářský zážitek i u starších dětí. Tištěná kniha má proto jedinečnou výhodu – není jen nosičem příběhu, ale i prostředkem k fyzické blízkosti,

komunikaci a dialogu, což žádná technologie nenahradí.“

O LEDNÍM MEDVĚDOVI

V zemi, kde jsou ledovce a jen samý sníh, žil jeden lední medvěd. Byl to medvěd samotář. Nepotřeboval kamarády ani lední medvědice. Byl spokojený, když bydlel sám. Jezdil po ledových krách, válel se na sněhu a plaval si v ledové vodě. Dělal si, co chtěl, kdy chtěl, a byl šťastný, že se nemusí o nikoho starat. Jednou se ale stalo něco, co ledního medvěda změnilo.

Bylo brzo ráno, sluníčko se pomalu začalo ukazovat a všude kolem se třpytil sníh. Lední medvěd si pochrupkával, když vtom ho začalo něco pod tlapou tlačit. Rozespale otevíral oči, protáhnul se a pohledem sklouzl k místu, kde měl tlapu. Leželo tam vejce.

Medvěd uskočil a nevěřícně si ho prohlížel. Po chvilce se vejce začalo hýbat. Objevila se jedna prasklinka, pak druhá a nakonec se z vejce vyklubal malý tučňák. Koukal se na medvěda a promluvil: „Máma.“

„Ne ne, já nejsem tvoje máma. Já jsem medvědík. Nejsem holka,“ ihned se ohradil medvěd.

„Kuk?“ doptal se tučňák. „Ne kuk, ale kluk. Prostě medvěd,“ vysvětlil medvěd.

„Aha, táta,“ odpověděl tučňák.

„Žádný táta. Nejsem tvůj táta. Já jsem lední medvěd a ty jsi tučňák. Jak bych mohl být tvůj táta? Vždyť my dva...,“ medvěd se zarazil, přisedl si a pokračoval klidněji, „...my dva bydlíme každý úplně jinde. Já žiju tady, na severním pólu. A tučňáci žijí na jižním. To je na opačné straně celé planety.“

Tučňák na něj jen koukal s nepochopením.

„No, to nevadí. Asi tě sem zanesl vítr. V noci to tady foukalo jako o závod.“

„Vítr,“ zopakoval tučňák tiše a přitulil se mu k tlapě.

„Tak víš co? Pojď. Najdeme tvoje rodiče,“ rozhodl se medvěd. Uchopil tučňáka do svých velkých tlap a vyrazili.

Chodili křížem krážem, hledali snad úplně všude, ale nenašli nikoho. Nikde nikdo. Žádné tučňáky ani stopy ve sněhu. Jen medvěd a malý tučňák.

Medvědovi nezbývalo nic jiného, než se o toho malého černobílého prcka postarat.

Po dlouhém hledání rodičů jim vyhládlo. Medvěd připravil jídlo. Když se najedli, unaveně si lehl do svého pelechu. Tučňáček si nesměle přicupital k němu a přitulil se. Velký samotář medvěd nevěděl, co má dělat. Vrtěl se. Doposud byl vždycky sám. Neznal, co to je mít někoho tak blízko. Když se ale na tučňáka podíval, jak se k němu tulí, jak u něj hledá bezpečí, úplně ho to zahřálo. Pocítil něco zvláštního. A hned věděl, že se musí o malého tučňáka postarat.

Dny ubíhaly a medvěd si zvykl nebýt sám. Tučňáka si oblíbil, i když původně nechtěl. Začal ho mít rád. Zažili spolu spoustu legrace a medvěd zjistil, že když se má s kým o radost podělit, je ta radost větší.

Po nějaké době, když už byl tučňák starší, v dálce medvěd někoho zahlédl. Na vodě na velké ledové ulomené kře pluli dva tučňáci. Rozhlíželi se bez ustání do všech stran, jako by něco hledali.

Když připluli blíže k lednímu medvědovi, zeptali se ho: „Dobrý den, před několika měsíci byl v noci moc silný vítr. Dokonce se z toho udělala sněhová bouře.

My tehdy měli vajíčko a v něm bylo naše miminko. Snažili jsme se ho chránit, ale vítr byl silnější a vytrhl nám ho. Ztratili jsme ho. Od té doby ho hledáme. Neviděl jsi tady někde opuštěného tučňáka?“

V tu chvíli z domu od ledního medvěda vyšel mladý tučňák. Koukal se na ty dva a nechápal, co se děje. „Tati? Mami?“ pípнул opatrně.

„Našli jsme tě!“ zvolali rodiče a běželi k němu.

Všichni se objali a byli šťastní. Rodiče medvědovi mockrát děkovali, že se o jejich mládě postaral.

Dlouho si pak vyprávěli, co všechno se stalo a jakou urazili cestu. Tučňák vyprávěl, co všechno zažil s ledním medvědem. A rodiče pochopili, jak velké přátelství mezi nimi vzniklo. A tak se rozhodli neodjíždět nikam daleko, ale postavit si nový dům kousek od něj.

Od té doby už medvěd nikdy nebyl sám. A mohl se ze všeho těšit s někým blízkým.

CO JE MASOPUST A JAKÉ TRADICE JSOU S NÍM SPOJENÉ

Masopust je lidový svátek plný veselí, hodování a barevných masek, které rozzáří každou vesnici či město. **Slovo „masopust“ pochází z latinského „carne vale“**

(= karneval), což znamená „sbohem maso“. Je to čas, kdy se lidé loučí s masitými pokrmy a připravují se na postní dobu. V současnosti už není pouze náboženským zvykem, ale také oslavou hojnosti, dobrého jídla a místních tradic, které lidé s chutí dodržují dodnes. V různých regionech se masopustu říká také ostatky, končiny, voračky, fašank či fašinek.

Masopust nemá pevně stanovené datum. **Je to období mezi svátkem Tří králů (6. ledna) a Popeleční středou,** kdy začíná čtyřicetidenní půst před Velikonocemi. Tento půst však v minulosti (ani dnes) neznamenal striktní hladovění, ale spíše střídmost a sebekontrolu. **V roce 2026 masopust**

začíná ve středu 7. ledna a vrcholí v úterý 17. února, užijeme se ho tedy celkem 42 dnů.

Jedním z důležitých dnů je poslední čtvrtek masopustu, kterému se přezdívá „tučný čtvrtek“, kdy se lidé dosyta nají a napijí, aby měli sílu na celý rok. Na stole nechybí zabijačkové speciality, pivo a domácí kořalky – ideální rozcvička před hlavními oslavami, které se konají vždy poslední tři dny masopustu:

Masopustní neděle (15. 2. 2026)

Neděle je začátkem hlavních oslav a pořádného veselí. Po bohatém obědě se všichni chystají na tancovačku do hospody nebo na návěs a tancuje se často až do rána.

Masopustní pondělí (16. 2. 2026)

Pondělí patří „mužovským bálům“, kam směřjí pouze ženatí muži a vdané ženy. Hudba, tanec, smích a bohaté pohoštění – to je záruka pravé masopustní atmosféry.

Masopustní úterý (17. 2. 2026)

V úterý vrcholí všechny oslavy v čele s maškarním průvodem. Masky přinášejí do ulic zábavu a dobrou

náladu, chodí od domu k domu, kde je lidé pohostí jídlem, pivem a pálenkou.

Proč slavíme masopust?

Odpověď je jednoduchá: **aby si lidé mohli naposledy dopřát dobré jídlo, zasmát se a trochu se odvázat před obdobím půstu a pokání.** V dřívějších dobách se zima pojila s nedostatkem jídla i energie, a proto byla masopustní hostina nejen radostí, ale i nutným doplněním sil. Dnes je masopust spíše příležitostí k setkání s přáteli a sousedy.

Vesnické masopustní obchůzky a masky na Hlinecku jsou natolik jedinečné, že si vysloužily zápis na seznam světového nehmotného kulturního dědictví UNESCO. Tato tradice, která kombinuje pestré maškary a hravé průvody je ukázkou bohaté kultury českého venkova.

Jaké tradice dodržujeme?

Na programu bývají průvody masek, tancovačky, zabijačky, maškarní plesy (šibřinky), různá vystoupení a samozřejmě hostiny plné tradičních

pochoutek, které české hospodyňky zvládají na jedničku.

Jednou z nejznámějších tradic je maškarní průvod, který obvykle vede karnevalový „živý“ medvěd doprovázený dalšími postavami. **Další masopustní tradicí je symbolické „pochování basy“**. Tato zvyklost symbolizuje konec veselí a začátek postního období. Basa, jakožto hudební nástroj, je metaforicky pohřbena, což znamená, že nastává čas klidu a ztišení. Celý obřad je provázen nadsázkou a smíchem.

Masopust byl vždy časem nejen veselí, ale i symbolických rituálů, které měly přinést hojnost, zdraví a prosperitu. Tady jsou některé z těchto **starodávných zvyků**, které vás zaručeně pobaví svou originalitou:

Skok do výšky

Při tanci na masopustních oslavách se selky snažily vyskočit co nejvýše, protože se věřilo, že výška jejich skoku určí, jak vysoké naroste obilí nebo len v nadcházejícím roce. Čím vyšší skok, tím větší úroda – taková byla starodávná „zemědělská gymnastika“.

Babský mlýn

Tento vtipný rituál přeměny se odehrával v pondělí a úterý masopustu. Mlynářská chasa pochytila devět starých bab, symbolicky je semlela v mlýně, a na konci vyšlo osm mladých dívek – zázrak masopustní „plastiky“. Tento zvyk měl nejen pobavit, ale i symbolizovat obrodu a mládí.

Válení v bahně

Vesnické oslavy se často neobešly bez rybníka. Lidé v maskách vlezli do polovypuštěného rybníka a vyváleli se v bahně – věřilo se, že tento rituál přinese hojný rybolov v příštím roce.

Masopustní masky

Hlavním prvkem maškarních průvodů jsou masky. A ne ledajaké – ty nejbláznivější, které si umíte představit. Základem je kreativita, trocha humoru a odvahy. **V průvodu měly maškary různou úlohu a symboliku:**

- **Medvěd** – Symbol plodnosti a síly. Vede průvod nebo tančí se ženami, aby zajistil hojnost a úrodu. Většinou ho drží na provaze medvěďář.
- **Lauf** (**Strakatý, Strakáč**) – Laufra, vedoucí postavu masopustního průvodu, poznáte

podle barevného kostýmu, vysokého klobouku a hbitých pohybů. Symbolizuje pořádek a vedení, ohlašuje příchod masek a svým temperamentem odhání zimu a zlé síly.

- **Nevěsta a ženich** – Představují radost a nový začátek. V průvodu bývají středem pozornosti a jejich svatba se často hraje jako komická scénka.
- **Smrtka** – Připomíná konec zimy a pomíjivost života. Obvykle působí lehce strašidelně, ale i s nadsázkou, aby dodala průvodu mystickou atmosféru.
- **Kominík** – Roztírá saze na lidi, aby jim přinesl štěstí a očistil je od zlých sil. Je to jedna z nejinteraktivnějších masek.
- **Koza** – Skotačí a baví publikum. Její přítomnost měla zajistit úrodnost polí i domácností.
- **Žid** – Zastupuje obchodníka nebo podvodníka, který vtipně smlouvá, prodává nebo provádí drobné zlomyslnosti.
- **Čert** – Dělá neplechu, straší děti a přináší do průvodu prvek chaosu, který se nakonec „uklidní“ při symbolickém konci masopustu.

- **Policajt nebo dráb** – Hlídá pořádek (samozřejmě spíše žertovně) a pokutuje ty, kteří nechtějí přispět do masopustní sbírky.
- **Masopustní kobyla** – Je centrálním bodem průvodu, často se o její „smrt“ a vzkříšení hraje dramatická scénka. Smrt kobyly znamená konec masopustního veselí.

Trocha historie

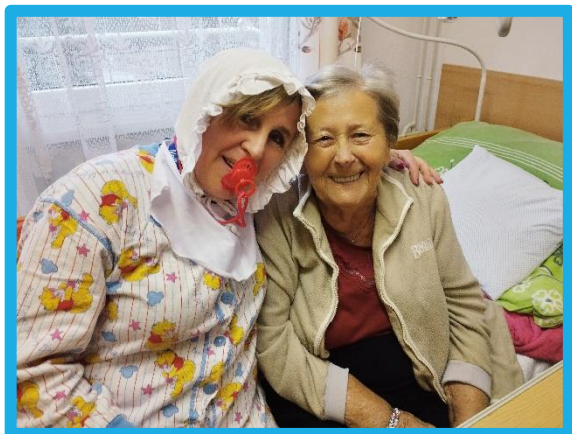
Masopust se u nás slaví už od 13. století. Jeho tradice sahá hluboko do minulosti, konkrétně do pohanských dob, kdy lidé oslavovali příchod jara. Křesťanství převzalo tyto oslavy a dalo jim nový rámeček. V dřívějších dobách měla oslava i zemědělský význam – šlo o zajištění úrodnosti půdy a zdraví dobytka.

V českých zemích se masopust stal nenahraditelnou součástí venkovské kultury. Každá oblast měla své specifické zvyky. Například na Moravě byl masopust ještě více spojen s muzikou a tancem, zatímco v Čechách se větší důraz kladl na samotné masky.

Masopust ve světě

Masopust, známý v mnoha zemích jako karneval (či Carnival), je rozšířenou tradicí nejen v Evropě, ale díky kolonizaci se dostal i na americký kontinent. Zatímco u nás se masopustní období táhne přes několik dní, v mnoha zemích se oslavy soustředí především na jeden hlavní den plný tance a maškar. Karnevaly se slaví především v katolických zemích a obvykle mají pevné datum před začátkem půstu.

Jedním z nejznámějších karnevalů je ten v Rio de Janeiru, který ohromuje svět svou velikostí, barevností a energií. Dalším významným centrem je Santa Cruz de Tenerife, jehož karneval je hned po Riu druhým největším. V Evropě se můžete ponořit do masopustního kouzla v Benátkách, kde jsou karnevalové masky a kostýmy přímo uměleckým dílem, nebo v Německu, kde má masopustní tradice hluboké kořeny a slaví se s velkou pompou po celé zemi.

SMĚJEME SE

„Jak jste se letos připravili na zimu“? ptá se reportér v depu posypových vozů.

„Výborně,“ povídá hlavní technik. „Utěsnili jsme v kanceláři všechna okna.“

Kurz lyžování:

1. Připnout lyže.
2. Spustit se ze svahu.
3. Naučit se chodit o berlích.

Říká paní učitelka: "Venku nám krásně sněží, co kdybychom začali s koulováním?" "Ano, ano," volají všichni. "Dobrá ... k tabuli půjde Nováková."

Blondýnka jede autem a zastihne ji sněhová bouře. Nezpanikaří, neboť si vzpomene, co jí radil otec: "Kdykoliv tě potká sněhová bouře, počkej, až kolem pojede pluh a pak jed' za ním." Zanedlouho se opravdu objeví pluh a blondýnka jej podle rady následuje. Jede za ním tři čtvrtě hodiny, až pluhař vystoupí a ptá se jí, co to dělá. Ona mu vysvětlí, že jí otec poradil, že při sněhové bouři je nejlepší jet za sněhovým pluhem. Pluhař říká: "No, s parkovištěm před Penny jsem už hotový, tak jestli chcete, můžete jet za mnou k Tesco."

TRÉNUJEME PAMĚŤ

MASOPUSTNÍ KVÍZ

4. **O masopustu lidé**

v minulosti:

- a) vynechávali ze svého jídelníčku veškeré maso
- b) mohli pít pouze čistou vodu a jíst pouze domácí chléb
- c) doprávali si všeho jídla, včetně masa, pořádali se slavnosti jako zabíjačky a hody

5. **Kdy masopust začíná a kdy končí?**

- a) Začíná po svátku Tří králů a končí o Popeleční středě.
- b) Začíná 1. prosince a končí na Štědrý den.
- c) Začíná na Tři krále a trvá přesně tři týdny.

6. **Masopust možná znáte díky průvodům masek, které jsou v některých vesnicích k vidění dosud. K hlavním postavám masopustního průvodu patří:**

- a) Velbloud
- b) Medvěd
- c) Potulný hráč na cimbál

**7. Masopust se slaví i v dalších zemích světa.
Jak se říká tomuto období v Rusku?**

- a) Maslenica
- b) Nětmaslenica
- c) Masionet

8. K období masopustu se vztahuje rčení

- a) Krátký masopust – dlouhá zima.
- b) Teplé dny na masopust – přijde velká voda.
- c) Vepřové hody na masopust – bohatá úroda po celý rok.

9. Den, ve který se pořádaly největší hody a mělo se jíst co nejvíc tučného, se jmenuje:

- a) Mastný čtvrtek
- b) Tlustý čtvrtek
- c) Tučný čtvrtek

10. Kromě hodování masa byla během masopustu v oblibě ještě jedna sladkost, která?

- a) Buchty
- b) Linecké koláče
- c) Koblihy

11. Kdy byl masopust podle rčení „prašivý“?

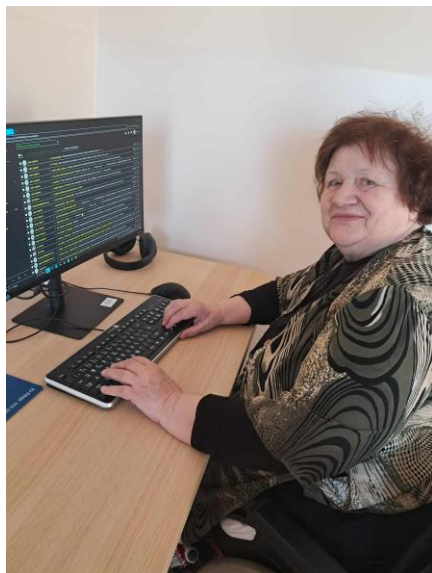
- a) Když nebylo dost masa a musela se místo něj jíst čočka nebo hrách.
- b) Když se nekonala žádná svatba.
- c) Když nebyl sníh a masky se musely prodírat bahnem.

JAK JSME SE MĚLI V LEDNU

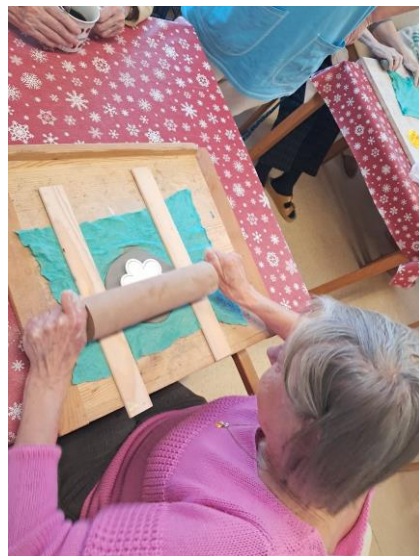
Těšili jsme
se s Jenny,
Kulíškem a
Terinkou.

Vzdělávali jsme se,
připomněli jsme si
vlastnosti sněhu a
radovali jsme se
s novorozenátkem.

Vyráběli jsme a chodili na procházku.

Zdroje:

- <https://www.pranostika.cz/unor.html>
- <http://znameni-zverokruhu.najdise.cz/vodnar-znameni>
- <https://www.enviweb.cz/120824>
- <https://www.stoplusjednicka.cz/medved-ledni-co-jste-mozna-nevedeli-o-hunatem-krali-arktity>
- <https://www.vakovako.com/cs/nejohrozenejsi/ledni-medvedi-fakta>
- <https://www.pohadkozem.cz/o-lednim-medvedovi/>
- [Světový den vyprávění pohádek](#)
- <https://www.prozeny.cz/clanek/rodina-mensi-deti-proc-cist-detem-pohadky-pred-usnutim-kouzelnym-ritual-jim-da-spoustu-dovednosti-do-zivota-100600>
- <https://www.heureka.cz/a/masopust-c-28519/>
 - <https://junior.rozhlas.cz/masopustni-kviz-co-vite-o-oblibenem-svatku-8423852>

https://tn.nova.cz/zpravodajstvi/clanek/160193-vtipy-o-zime-jak-lide-zvladaji-snih-a-mraz?campaignsrc=tn_clipboard

Správné odpovědi z kvízu:

- 1c) Lidé se připravovali na postní dobu, která po masopustu následovala (během ní se maso nejedlo).
- 2a) Konec masopustu je tedy nepravidelný, protože Popeleční středa připadá každý rok na jiný den.
- 3b) Medvěda v průvodu vodí medvěďář.
- 4a) Přesně tak, a i v Rusku se slaví s maškarami.
- 5a)
- 6a) Výborně, tučný čtvrtek měl zajistit, že bude člověk celý rok plný síly.
- 7c)
- 8b) Masopust byl totiž obvykle obdobím, kdy se svatby pořádaly ve velkém.